SynHør-bladet

26. årgang

Nr 5 - 2017

Foto: E. Johansen Ashuapmushuan, Canada

Landsforbundet for kombinert Syns– og Hørselshemmede/Døvblinde (LSHDB)

Innhold

Styrets hjørne 3
EDBU konferanse 4
Drop-in samtaler på Gaustad 8
Halloween-kake 9
Gaven gir gleder! 10
Karine V. Hestholm på Deafblind International 12
Busstur Nice- Barcelona 13
Døve og svaksynte Benedickte (20) skjøt sin første elg 16
Maratonrapport: 17
Invitasjon til likepersonskurs Og julebord 18

LSHDB

Landsforbundet for kombinert Syns– og Hørselshemmede/Døvblinde

Leder: Åshild Johansen
Tlf: 402 34 452
E-post: aashild.lovise@ebnett.no

Nestleder: Kari Kristine Engan
Tlf: 72 88 94 01
E-post: ka-k-eng@online.no

Styremedlem: Bibbi Hagerupsen
Tlf: 960 46 065
E-post: bibbih@online.no

Styremedlem: John Sandell
Tlf: 915 45 424
E-post: johnsandell44@gmail.com

Styremedlem: Hege Dahlen
Tlf: 970 01 093
E-post: hege.beathe.dahlen@gmail.com

1. varamedlem: Odd Paulsen

2. varamedlem: Sissel H. Markhus

Syn-Hør-bladet
Redaktør: Erik Olav Johansen
SMS. 402 34 454
E-post: erik@lshdb.no

ADRESSE:

LSHDB
Skippergata 33
0154 Oslo

E-post: kontor@lshdb.no
Internett: www.lshdb.no
Tlf: 22 41 34 24
Mobil: 95 94 93 57

Daglig leder: Karin Andvig

Kontoret er åpent annenhver onsdag, torsdag og fredag.
Kontoret ligger i 5. etasje.

Trykk: Rycon AS

Opplag: 330

Styrets hjørne

Odd Paulsen

Hei alle lesere og medlemmer!

I dette nummeret er det min tur til å ta pennen fatt for å skrive styrets hjørne.
Siden det pøsregner ute er det helt greit for meg å bare begynne å skrive ned noen ord.
Jeg kan ikke se at det har skjedd så mye nytt rundt våre interesser fra forrige nummer. Bortsett fra det, hadde styret gjennomført en idedugnadstur på Kielferja i tiden 21.- 23. september.

Hele styret med daglig leder, Karin Andvig fra vårt kontor var samlet. Med tolk/ledsagere ble det en passelig stor gjeng.
Om bord på ferja gjennomgikk vi diverse planer for 2018. Vi diskuterte blant annet tema til likepersonkurs for sommertreffet og senere på høsten.

Et forslag om tema var om hvordan å bryte ut av isolasjon. Et annet var om haptisk kommunikasjon og samarbeid mellom tolk/ brukere og de pårørende.
Ved neste års sommertreff ble vi enige om å satse på Hamar som treffsted, og det blir fra 25.juni til 1.juli. Og da skal vi også ha landsmøte der.

Denne gang blir det foreslått noen endringer i vedtekter. Dersom landsmøtet vedtar det, blir det landsmøte hvert år! Styret mener det vil lønne seg for Lshdb å ha landsmøte hvert år i tilknytning til sommertreffet.
For når vi har representantskapsmøte i april annet hvert år og sommertreffet i juni/ juli samme år, da tærer det på økonomien for Lshdb. Og ikke minst er det mye arbeid med det nåværende systemet.
Vi satte også opp møteplan for styremøter for 2018. I år har det vært mye fram og tilbake for å finne ledige dager!
Neste års likepersonskurs/ julebord blir den 16. - 18. november. Jeg synes denne idedugnaden på kielferja ble veldig flott og konstruktivt gjennomført, og med masse gode ideer fra hele styret.

Og i neste uke skal jeg på temakurs på Eikholt, årets fjerde del. Jeg har deltatt der i tre-fire år, og jeg synes det er veldig interessant og lærerikt med tema som politikk, geografi, kultur, innvandring m.m. Jeg anbefaler sterkt å delta på slike temakurs.
Den 15. november skal Lshdb ha kontaktmøte med Eikholt og FNDB, som vi har to ganger i året.
Så har vi en fast tradisjon med likepersonkurs/ julebord i Asker den 17.-19. november.
Jeg ønsker derfor nye og gamle medlemmer hjertelig velkommen til Asker.

Ha en fortsatt fin høst.

Høstlig hilsen fra Odd Paulsen

EDBU konferanse, Tampere, Finland

Generalforsamling og konferanse i den europeiske døvblindeunion (EDBU).

Av Kari K. Engan, nestleder.

Søndag 4. juni reiste de fleste i LSH-DBs styre til Tampere, Finland, for å delta i EDBUs 4. generalforsamling og 2. konferanse. Vi møttes på Gardermoen sammen med tolk/ledsagere, mellomlandet i Helsinki og ankom Tampere flyplass om kvelden. Ifølge nettet er denne flyplassen Finlands 3. største og travleste, og den som vokser mest. Men her var ingen flybuss eller taxier.

Klokken ble nærmere 23 før alle var sjekket inn på hotellet.

Scandic Hotel Rosendahl er et nyrenovert, flott hotell ca. 2 km fra sentrum. Hotellet ligger i en stor, frodig park med mange tennisbaner og kort spasertur til en innsjø.

Mandag formiddag var det registrering og utlevering av diverse materiell.

Etter lunsj var det tid for praktisk informasjon.

Lederen i den finske døvblindeforeningen, Tuula Hartikainen, ønsket presidenten i Verdens døvblindeunion (WFDB), Geir Jensen, inviterte gjester samt ca. 150 deltakere fra 17 land velkommen.
Hun fortalte at Finland feirer 100 års uavhengighet i år og at Tampere er Skandinavias største innlandsby med ca. 225.000 innbyggere. Hun ønsket konstruktive diskusjoner og gode vedtak i EDBUs generalforsamling.

Hun håpet at konferansen ville bli en god arena for å dele kunnskap og erfaringer og bidra til økt internasjonalt samarbeid.

1. del av generalforsamlingen fant sted mandag kl. 14.00 - 17.00. Navneoppropet viste 11 land med stemmerett. Flertallet i styret i Foreningen Danmarks døvblinde stemte av økonomiske årsaker mot at leder Bjarne Hvidsten skulle representere Danmark. Danmark hadde derfor ikke stemmerett. Hvidsten dekket trolig selv sine utgifter. 8 medlemsland var ikke til stede.

Sanja la fram styrets rapport for 2013 - 2017. De hadde lagt mye arbeid i å spre informasjon om EDBU i og utenfor Europa samt til medlemsorganisasjonene. Informasjonen var gitt via sosiale medier som hjemmesiden, Facebook og Twitter.
Nadezhda Golovan, Russland, og jeg minnet om at ikke alle døvblinde behersker sosiale medier. Vi ønsket at informasjon også ble sendt på e-post til organisasjonene for å sikre at den blir gjort mest mulig tilgjengelig.

Catherine Hutter fra Sveits etterlyste møtepapirene. Hun hadde ikke mottatt disse på e-post i forkant av møtet. Dette gjaldt flere i salen.

Dagens siste sak var regnskap for perioden, som ble lagt fram av Geir Jensen, kasserer.

Kl. 17.30 ble vi fraktet med busser til Tamperes rådhus. Rådhuset er en flott bygning, oppført i 1819, opprinnelig for bystyret, men nå brukt til offisielle og kulturelle arrangementer. En representant fra bystyret holdt vel-

komsttalen. Han nevnte bl.a. at Tampere var den første til å opprette en ombudsmann for funksjonshemmede. Det var gjort en del forbedringer innen tilgjengelighet, men ennå gjenstår mye før byen er universelt utformet. Deretter takket Tuula Hartikainen for invitasjonen og overrakte en bok om finske døvblinde.

Etterpå var det "fingermat" og vin og hyggelig prat med deltakere fra Finland.

Tolk Anneli leste en del om Tampere. Her er noe: Tampere eller Tammerfors, som er det svenske navnet, ble kalt Finlands Manchester pga. mye industri. Byen ligger ved to innsjøer, den ene 30 m høyere enn den andre. Mye industri ble lagt langs elva/fossen mellom innsjøene. Tampere er høyteknologisenter, har to universiteter, mange museer, bl.a. spionmuseum og Leninmuseum.

EDBUs sekretariat blir lagt til Belgia. Belgisk lov forutsetter at internasjonale foreninger som har sete i Belgia, bare kan ha en organisasjon fra hvert land som medlem. Dette ble foreslått innarbeidet i EDBUs vedtekter.
I de gamle vedtektene står det at dersom et land har flere døvblindeorganisasjoner, skal de bli enige seg imellom hvem som skal avgi stemme. Det ble bestemt at undertegnede skulle legge fram LSHDBs syn i saken.

2. del av generalforsamlingen startet tirsdag med vedtektsforslaget.

Denne saken varte i nesten 3 timer, og jeg syntes den var ustrukturert ledet. Paragrafene ble ikke behandlet etter hverandre. Da vi kom til paragrafen om nasjonale medlemmer, la jeg fram det vi var blitt enige om:

Ved å fjerne teksten om at døvblindorganisasjonene skal bli enige seg imellom om hvem som skal ha stemmerett på EDBUs generalforsamling, er dette udemokratisk og diskriminerende. På denne måten blir døvblinde som er medlem i "feil" organisasjon, fratatt muligheten til å påvirke. Hvilke kriterier skal EDBU legge til grunn for å bestemme hvilken døvblindorganisasjon som skal være det nasjonale medlemmet?
LSHDB mener det må være et nasjonalt anliggende at døvblinde i hvert land skal bestemme hvem som skal representere landet. Dessuten vil EDBU risikere utmeldelser ved å vedta en slik endring. Vi foreslo å beholde gammel tekst, men endringsforslag ble vedtatt.

Andre endringer som ble vedtatt:

Generalforsamling skal holdes hvert år mot tidligere hvert 4. år.

Styret ble redusert fra 9 til 5 medlemmer med begrunnelse at to styremedlemmer ikke hadde gjort noe, og at et stort styre er mer tungrodd. Kassererfunksjonen utgår; dette arbeidet settes bort.

Til styret ble disse valgt: President: Sanja Tarczay, Kroatia. Visepresident: Francisco Trugueros-Molina, Spania. Styremedlemmer: Peter Vanhoutte, Belgia, Tamas Gangl, Ungarn, og Riku Virtanen, Finland.

Vi i LSHDB syntes det var synd at italienske Barbara Verna tapte omvalget mot Riku. Hun virket svært engasjert, og det hadde vært fint med en kvinne til i styret!

Andre saker som ble vedtatt: Kontingenten skal være maksimum 50 euro pr. år. Det kan søkes om reduk-

sjon.

Neste generalforsamling blir i uke 25 2018, i forbindelse med Helen Keller-konferansen i Spania.
Geir Jensen ble tildelt EDBUs første æresmedlemskap for sitt arbeid og engasjement i EDBU.

Det ble bestemt at den europeiske døvblindedagen skal være 22. oktober. EDBU ble stiftet denne dagen på Fuglsangcentret, Fredericia, i 2003.

Vi har også en internasjonal døvblindedag, 27. juni, som er Helen Kellers fødselsdag.

Generalforsamlingen sluttet ca. kl. 18.30. Etterpå samlet vi fra LSHDB med tolk/ ledsagerne oss på en pizza-restaurant i nærheten av hotellet.

Været var fint, og vi satt ute i flere timer og koste oss.

Onsdag startet den 2. EDBU-konferansen med tema: "Our way to equality in Europe", (Vår vei til likeverd i Europa).

Etter diverse taler handlet det første innlegget om døvblindes rettigheter, EUs lover og FN-konvensjonen. Foredragsholder var en eldre tegnspråklig kvinne med doktorgrad, Liisa Kauppinen.

Deretter kom en situasjonsrapport fra Bulgaria om tolkeutdanning. Dimitar Parapanov fortalte at deres døvblindeorganisasjon i samarbeid med den ungarske, hadde fått statlige midler til tolkeutdanning. Nå var støtten trukket tilbake av økonomiske årsaker.

Etter lunsj hadde Barbara Verna fra Italia et innlegg kalt "Identitet = rød og hvit". Hun opplyste at den hvite stokken som døvblinde i Italia bruker, er merket med røde ringer. Det hørtes ut som de var kommet langt i arbeidet med å utvikle en egen stokk for døvblinde. Hun spurte hvordan det var i andre land.

I Bulgaria brukes de samme som i Italia, og stokkene produseres i Bulgaria.
Jeg svarte at i Norge brukes bare hvit stokk.
I Sveits vurderer de å ha en blå stripe på stokken.
I Belgia ønsker de gul stokk fordi "den er mer synlig".

Tamas Gangl, Ungarn, snakket om døvblindes identitet. Det er viktig å få godkjenning for at døvblindhet er en egen og sjelden diagnose.
Han kalte innlegget sitt for "Døvblindes identitet i Ungarn og Europa". Han tok for seg døvblindhet i relasjon til FN-konvensjonens artikkel 8 som handler om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne.

Gangl presiserte at for at døvblinde skal oppnå fullt likeverd og deltakelse i et land, må døvblindhet anerkjennes som egen diagnose, og aksept for nødvendige rettigheter må være på plass. Videre snakket han om at begrepet døvblindhet fremdeles er ukjent eller misforstått. I 2011 viste en undersøkelse i Ungarn at av ca. 15.000 personer med døvblindhet var det bare 3.000 som identifiserte seg som døvblinde. De øvrige 12.000 kalte seg syns- og hørselshemmet.

Gangl konkluderte med at døvblindes identitet styrkes dersom døvblindhet blir anerkjent som en egen funksjonshemming og at det i tillegg gis riktige tjenester til døvblinde.

Derfor er det svært viktig at det dannes egne organisasjoner for døvblinde, som har fokus på identitet og rettigheter. For å gi oss mer bevissthet, avsluttet han med å stille noen spørsmål til salen: Vet du hvor mange døvblinde mennesker som bor i ditt land? Betrakter de seg selv som døvblinde? Har de utviklet en døvblind identitet eller ikke?

Siste post på dagens program var haptisk kommunikasjon med Åshild Johansen og Bibbi Hagerupsen, en meget vellykket "workshop" som ble beskrevet i forrige nummer.

Om kvelden var de fleste fra LSHDB samlet til middag i sentrum.

Torsdag holdt Fransisco Trigueros-Molina, gjenvalgt visepresident og leder i den spanske døvblindeforening, et innlegg kalt "The voice of deafblind".

Han snakket om hvor viktig det er at det er vi døvblinde og ikke ansatte som skal representere oss i ulike fora. Vi skal selv bidra og informere og ikke overlate det til andre. "Det er vi som vet best hvor skoen trykker".

Jeg snakket med Fransisco i pausen og fortalte at dette er et svært viktig prinsipp i LSHDB.

Neste innlegg ble holdt av Sanna Paasonen, Finland, og handlet om overgrep mot funksjonshemmede generelt. I Finland har de opprettet grupper av tegnspråklige som politiet kan kontakte dersom en tegnspråklig melder fra om overgrep.

Det dreier seg om både seksuelt, voldelig og økonomisk overgrep. Temaet skapte stort engasjement blant deltakerne, og vi fikk høre flere rystende beretninger om hva døvblinde kvinner er blitt utsatt for.

En tegnspråklig døvblind fra Hellas ble ikke trodd da hun oppsøkte politistasjonen og meldte fra om seksuelt overgrep.

Faren til en italiensk døvblind oppbevarte trygden hennes. Da hun fylte 18 år, ville hun selv disponere pengene. Men hun måtte true med advokat før faren ga fra seg pengene.

Flere i salen fortalte at fagpersoner hadde frarådd døvblinde kvinner å bli mor fordi de mente at døvblinde ikke kunne ta vare på barna sine.

Etter lunsj startet 2. forum for døvblinde kvinner.

Første innlegg handlet om kvinner og utdanning. Yrkesvalg påvirkes både av sosiale og kulturelle faktorer. I enkelte land er det markant skille mellom manns- og kvinneyrker. valg av utdanning kan også påvirkes av hvordan du er

som person; det er lettere å gå i gang med en utdanning hvis du har innstillingen at "dette skal jeg klare".

Deretter ble det vist videoopptak av 4 tegnspråklige som fikk følgende spørsmål: Som døvblind kvinne; hva slags identitet, hvilke fordeler og utfordringer har du? De som ble intervjuet var to fra Spania, en fra Hellas og en fra Finland. Her er noe av det som ble nevnt:

De identifiserte seg som kvinne eller som mor.
Fordelene kunne være at de kunne snakke taktilt med sin partner uten at noen så tegnene, hadde flere nettverk som døvemiljø og døvblindmil-

jø.

Utfordringene var energibruk, bevise at de kunne være en god mor.

Jeg var ikke med på ungdomskonferansen som ble holdt etterpå.

Om kvelden var det fest på rehabiliteringssentret for døvblinde i Tampere.

Her var omvisning i en ny boligblokk, salg av håndarbeider utført av døvblinde, middag og underholdning.

Så var fredagen der med avslutning.

Etter mange dager fulle av inntrykk, møter med gamle venner og knytting av nye vennskapsbånd, var det tid for å reise hjem. Dyktige tolk- og ledsagere bidro også i høy grad til at oppholdet ble en flott og minnerik opplevelse!

.

Drop-in-samtaler på Gaustad høsten 2017

Vi inviterer til åpne samtaler, råd og veiledning.

Tid: Torsdager kl. 13.30-15.30.

Eksempler på temaer du kan snakke med oss om:

· Temaer knyttet til det å leve som hørselshemmet

· Hvor du kan få hjelp dersom du strever med triste tanker eller angst

· Tilrettelegging i arbeidslivet

· Brev fra NAV og andre offentlige etater

· Stress og belastninger som gjør hverdagen vanskelig

· Råd om vedlikehold av høreapparater og andre hjelpemidler.

Her kan du treffe personer fra Rådgivningskontoret for syn og hørsel, og ansatte ved Nasjonal behandlingstjeneste for hørsel og psykisk helse (NBHP). Noen torsdager vil også likemenn fra Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) og andre fagfolk være tilstede.

Mer informasjon legges ut på NBHP sin facebookside i løpet av høsten.

Vi har taushetsplikt. Tilbudet er gratis og gis på tegnspråk, talespråk, norsk med tegnstøtte, eller ved bruk av tolk og andre hjelpemidler. Ingen bekymringer er for store eller små til å ta kontakt.

Sted: Nasjonal behandlingstjeneste for hørsel og psykisk helse, Gaustad sykehus, Sognsvannsveien 21, Bygg 3, 1. etasje.

Spørsmål? nbhp@ous-hf.no / 22 92 35 02 / 951 57 782

Halloween-kake

Kilde: Store Norske Leksikon/ Regal

Halloween er natten før allehelgensdag, 1. november. Navnet er en sammentrekning av det engelske navnet på allehelgensaften, "Allhallows Eve". Halloween feires med at barn kler seg ut og går fra dør til dør. De sier "Knask eller knep?", den norske oversettelsen av "Trick or treat?", og får godteri fra folk i nabolaget. Halloween feires også med utkledningsfester for voksne, og forbindes gjerne med utskårne gresskar og skrekkfilmeffekter.
Halloween har sin opprinnelse fra England og Irland, men kom til Norge som en kulturimpuls fra USA. Dagen feires nå overalt i den vestlige verden. I Norge fikk halloweenfeiringen et gjennombrudd på begynnelsen av 2000-tallet.

Halloween-kake med spindelvev

Vil du imponere på Halloween-festen? Da bør du prøve denne en skremmende Halloween-kaken med farget glasur og en marsipanedderkopp på toppen, som både ser bra ut og er skremmende god på smak.

Hvordan forberede oppskriften (1 time):

1. Kakebunn: Sett ovnen på 180° (170° i varmluftsovn). Rør sammen smør og sukker, vispes luftig.
2. Tilsett eggene, ett om gangen i røren, og visp ordentlig mellom hvert egg.
3. Bland sammen mel, kakao og bakepulver. Rør sammen melblandingen i røren og hell i melk. Blandes ordentlig.
4. Hell røren i en rund form og stek kaken i den forvarmede ovnen i 45 minutter. La den avkjøles i formen.
5. Glasur: mens kakebunnen stekes, så røres glasuren sammen. Visp sammen eggehvite, vann og melis.
6. Ta en liten del av glasuren og hell over i en mindre skål for å lage mørkt spindelvev av.
7. Bruk karamellfarge og farg den største porsjonen med glasur oransje og den minste svart. Fordel glasuren over kaken.
8. Bruk en sprøytepose til å lage et svart spindelvev over kaken. Om du vil kan du også lage en marsipanedderkopp som på bildet.

12 kakebiter
Sjokoladekakebunn:
300 g Regal Hvetemel
300 g smør eller margarin
300 g sukker
100 g kakao
5 egg, 1 dl melk
2 ts bakepulver

Glasur:
1,5 eggehviter
1 ts vann
300 g sukker
Karamellfarge, oransje og svart

Gaven gir gleder !

Gaven gir gleder!

Av Tormod Prytz.

En dame i Trøndelag testamenterte penger til velferdstiltak for døvblinde i Trondheimsområdet. Hittil har denne gaven gitt tilskudd til julebord på Oppdal i 2016 og til turen som omtales nedenfor. Julebordet var meget vellykket, men det er for sent å skrive om det nå.
Jeg nevner bare at kultursjefen i Oppdal holdt et meget interessant og opplysende foredrag, som ga oss innblikk i hva Oppdal kommune er og hva som foregår der.

21. juni i år var døvblinde med følge og tolk/ledsagere på tur "i karolinernes fotspor".
Sjåfør Arne fra Thorleifs bussreiser og vertinne Lisbeth fra Vega Reiser AS sørget for at vi kom trygt dit vi skulle, og at vi ble grundig informert på turen.
Høyttalerne var bra og mikrofonen ble brukt med vett, slik at de tunghørte klarte å følge med, og tegnspråktolkene fikk tid til å holde de døve orientert.

På veien passerte vi Værnes flyplass, og da fikk den flyinteresserte Lisbeth "vann på mølla".
Hun fortalte at Værnes er Norges nest travleste flyplass, med mange ruter til utlandet.
En av Europas travleste innenlandsruter går mellom Værnes og Gardermoen.
På en "god dag" letter 32 fly fra Værnes til Gardermoen!

Vi fulgte E6 gjennom Åsen, der Coop har "Norges skeiveste butikk". Høydeforskjellen på golvet er 60 cm på 21 meter. Lokalene har tidligere vært brukt til meieri. Golvet var gjort skeivt for å lette renholdet.

Videre passerte vi papirfabrikken i Skogn, som produserer ca. 600.000 tonn papir per år, om lag 90 prosent til eksport. Her tas også imot store mengder returpapir.
Fabrikken ha ca. 350 ansatte.

På Stiklestad nasjonale kultursenter spiste vi "Norges største rundstykker".

Så bar det videre opp Verdal, forbi Stene skanse og over fjellet til Sverige.

Vi stoppet ved Tännforsen, Sveriges største vattenfall. Vi nordmenn ble ikke imponert over høyden, 38 meter. Men bredden er 60 meter. Det var mye strid om fossen skulle brukes til kraftproduksjon, men området er nå naturreservat.
Regnvær hadde gjort fossen enda litt større, så det var verdt å spasere de to hundre meterne for å oppleve fenomenet. Selvfølgelig var det en kafé i nærheten, men kaffe og kjeks kunne vi få i bussen, dersom kaféen var stengt.

Neste stopp var Åre, der vi spiste middag på Villa Tomtebo. Tomtebo er dessverre ikke universelt utformet. Flere hadde problemer med trappen ned til toalettene.

I Åre fikk vi også tid til shopping, og stopp ved "norska kyrkan", som Systembolaget ofte kalles av svenskene. Alle vet vel hva man kan kjøpe der!

Turen hjem gikk om Storlien (kort stopp) og Meråker. Hele runden tok ti timer.

Det er umulig å få med alt Lisbeth fortalte, men vi må ha med litt om general Armfeldts forsøk på å erobre Trondheim i 1718.
Den store nordiske krigen, 1700 til 1720, var en tung belastning på Sverige.
Karl den 12. hadde tapt slaget ved Poltava og måttet flykte – sørover! Etter flere år kom han seg tilbake til Sverige. Da ville han erstatte de tapte områdene i øst med å okkupere Norge. General Armfeldt skulle erobre Trondheim og på den måten hindre at soldater nordfra kunne komme kongen i København til hjelp. Dessuten skulle Sverige få havn mot Norskehavet.

Trondheim skulle tas tidlig på høsten 1718. General Armfeldts tropper ble samlet i Duved.

Men krigen hadde kostet mange liv og ressurser. Det tok tid å finne friskt mannskap. Soldatene måtte jo forlate sine sivile yrker. Proviant måtte skaffes.
Det var ikke så enkelt, for det var uår i landbruket.

Avmarsjen fra Duved ble forsinket. Værgudene holdt med nordmennene, så da svenskene skulle krysse Stjørdalselva, var elva så stor at det ikke lot seg gjøre.

Det ble ny forsinkelse. Provianten minket, og mer måtte skaffes fra Sverige.
Enda en forsinkelse, og i tillegg kom sykdom. Karolinerne trakk seg tilbake til Verdal for å vente på forsyninger. De hadde fått beskjed fra kong Karl at de ikke fikk komme tilbake til Sverige før Trondheim var tatt.

Derfor ble det gjort et nytt framstøt, denne gangen øst for Gjevingåsen. Men nå var det blitt november. Armeen, som var på 10.000 mann, var nå redusert til 5.000. De klarte ikke å få i stand et skikkelig angrep på byen.
Hadde første forsøk lykkes, så hadde Trondheim falt. Svenskene hadde knappe forsyninger og mye sykdom blant mannskapet. Noe nytt forsøk ble ikke gjort.

11. desember 1718 ble Karl den 12. skutt ved Fredriksten festning, Halden.
7. januar 1719 nådde beskjeden om kongens død Armfeldts hær.
Armeen lå da i Haltdalen. Armfeldt besluttet å dra korteste vei, over Tydalsfjella, tilbake til Duved og Åre. Været var kaldt. Omtrent halvparten av de 5.000 som var igjen av hæren døde av frost, sult og sykdom. Ca. 2.500 nådde Sverige, utsultet og forfrosne. Felttoget ble en av de største tragedier i nordisk krigshistorie.

Etter den store nordiske krigen var Sverige ikke lenger noen stormakt.

Karine V. Hestholm på Deafblind International

Eikholt.no
Under den niende europeiske konferansen «Touch of closeness»i regi av Deafblind International (Dbl) presenterte Karine V. Hestholm sin historie foran hundrevis av deltagere fra hele verden. I denne artikkelen som hun har skrevet for Eikholt beskriver hun sitt budskap og forteller om sin opplevelse av å bidra til Dbl.

Av Karine V. Hestholm:
Jeg setter stor pris på all den postive responsen og det rører meg at en hel sal ble berørt av min historie om the sense of touch – og om Jesper.
«Sense of touch» – altså taktilsansen er i et kompleks samspill med mange sanser og oppleves gjennom hele kroppen – noe kanskje mange ikke tenker på i det daglige?
Under den niende europeiske konferansen «Touch of closeness»i regi av Deafblind International (Dbl) fikk jeg sammen med Grzegorz Kozłowski, Grete A. Steigen og Kari S. Brede presentere min personlige historie og erfaring om bruken av den taktile sansen. Dette foran hundrevis av deltagere fra hele verden.
– Det var en smule surrealistisk å stå foran så mange og fortelle min historie, mine erfaringer og refleksjoner rundt temaet touch. Jeg var veldig spent – og håpet at jeg gjennom min historie med hesten min Jesper og medfødt døvblindhet kunne bidra til å belyse, inspirere og utfordre synet på kompleksiteten og bruken av den taktile sansen. For Jesper har vært en sentral del i livet mitt og historien har en dypere betydning enn at jeg bare hadde en hest. Jeg fikk stimuli og utvikling på en unik måte gjennom Jesper som har påvirket min funksjon og bevissthet rundt det å sanse verden med hele kroppen. Det var dette mitt foredrag «Feel the world» handlet om under Dbl-konferansen. Jeg ble spurt for to år siden om jeg ville holde en presentasjon på den europeiske konferansen til Dbl i 2017 og dele noen av mine erfaringer om hvordan jeg bruker den taktile sansen i min hverdag. Det var hyggelig å bli spurt, men også litt skummelt. Jeg hadde egentlig mye på hjertet, men det er en kunst å klare å sette ord på poengene – og særlig på engelsk.
– I virkeligheten er det å sanse «verden» et komplekst samspill hvor både motoriske, sensoriske og kognitive prosesser samhandler og gir feedback, men ikke minst påvirker faktorer i miljøet og individuelle forutsetninger også. Når en sans svikter i dette samspillet – må andre sanser kompensere, utvikles og nye erfaringer skapes. Å sanse gjennom å skape bevegelseserfaringer har vært viktig for meg, og på hesteryggen har jeg hatt trygge rammer til å utforske bevegelser og sansene mine. I tillegg har også allsidig fysisk aktivitet i oppveksten gitt meg et grunnlag å bygge videre på. For at bevegelser skal bli automatiserte, trenger en gjentatte repetisjoner, så spørsmålet er hvordan kan trygge rammer skapes slik at personer med et kombinert syns- og hørselstap kan få mulighet til utfoldelse. Det er en balansegang mellom utfordring og mestring. Er utfordringene basert på urimelige rammer – får en heller ikke anledning til å utforske, repetere og oppleve mestring. En bevisstgjøring rundt faktorer, både av fysiske, psykiske, sosiale og individuelle forhold, innvirker i disse elementære forutsetningene. Jeg har ikke noe fasitsvar, men håper at hver enkel gjennom å bli bevisst og få muligheten til å utforske kan finne sine egne svar på dette, noe jeg avsluttet foredraget mitt å si noe om.

Busstur Nice-Barcelona.

Av Inger Britt og Odd Paulsen

Torsdag 7.september stod 11 forventningsfulle personer fra Norge med 4 tegnspråktolker klare til å fly fra Gardermoen til Nice. Også 31 svensker var med. De tok flyet fra Stockholm via København.
Da vi endelig landet i Nice sto guiden vår Lotta inne i ankomsthallen med plakat av reiseselskapet Scandorama. Hun ledet oss fram til bussen som fraktet oss til hotellet vårt, Kyriad Nice Port.
Etter at vi fikk lempet bagasjene inn på rommene dro vi til en restaurant i nærheten av hotellet. Vi fikk i oss noen solide porsjoner pizza.
Deretter tok vi en spasertur ved promenaden langs en vakker badestrand. Det var noen som tok en dukkert i det klare blå vannet der.
En lang dag dro mot slutten og vi vandret tilbake til hotellet. Etter en god natts søvn fikk vi i oss en svært enkel frokost. Så dro vi med bussen, og vi ble guidet rundt Cote d' Azurs høyborg og med en av Middelhavets vakreste strandpromenader, La promenade des Anglais, (Den engelske promenaden), prestisjefylte Hotel Negresco, romerske arenaen, gamlebyen og et kunstmuseum.

Utpå ettermiddagen dro vi med buss gjennom Monte Carlo til Monaco. Her kjørte bussen den samme strekningen som det berømte Formel 1 løpet i Monte Carlo. Løypetraseen er veldig svingete og smal, og det ble opplyst at fartsfantomene kjørte i gjennomsnitt 150-160 km i timen!
I Monaco var det tettpakket med boligblokker, luksusbåter, flotte sportsbiler som Ferrari blant annet! Vi ruslet forbi Casino, men hvis vi ville inn så Monte Carlo, Monaco måtte man ha penere klær og ha pass. Ingen av oss gikk inn, så tror nok vi måtte ha litt tykkere lommebok!
Etter å ha spist en nydelig middag dro vi til en uterestaurant. Før vi gikk inn ble alle kroppsvisitert av en sikkerhetsvakt! Jeg bestilte en nasjonal snaps, Gabba og jeg ble ganske sjokkert av prisen på snapsen. Den kostet hele 20 euro. Ca. 200 kr. Den var ikke så god og lignet nok mest på heimebrent.

Neste dag var det tid for å kjøre videre, denne gang til Aix-en-Provence. Vi bodde på hotell Atrium. Vi vandret rundt i byen som tidligere var hovedstad i provinsen. Det gamle universitet, torget med folkelivet og paradegaten Cours Mirabeau ble besøkt.
Ut på ettermiddagen dro vi til den berømte vingården Chateau La Coste. Vi fikk en omvisning rundt gården og besøkte en enorm produksjonshall! Der fikk vi smake rosévin, hvitvin og rødvin. Deretter dro vi til en koselig restaurant hvor vi fikk nydelig provencalsk middag. På naborommet var det bryllup med skikkelig høy musikk!

Vinsmaking i Chateau La Coste

Etter en god natts søvn og solid frokost dro vi videre til havnebyen Marseille, en flott by som ble grunnlagt av grekerne 600 år før Kristus. Vi tok en sightseeing tog opp til katedral Notre de la Garde. Med flott utsikt kunne vi skue utover byen, og vi kunne også skimte den berømte fengselsøya Monte Cristo!
Deretter dro vi videre til en liten fiskerlandsby, Gassis. Den store bussen vår kunne ikke kjøre helt ned til byen, så vi tok sightseeingstoget igjen. Det var en koselig liten by. Etter å ha vandret litt rundt, var det tid for litt sjøluft i det herlige været.
På sjøen tøffet vi forbi flotte feriehus og enorme kalk-klipper. Det var noen som oppdaget toppløse damer ved en badestrand. Litt ergerlig at det gikk meg hus forbi, men jeg får ta med en kikkert neste gang! Hihi.

På den femte dagen måtte vi tidlig opp, for bussen startet kl. 8.00. Vi skulle kjøre mot Spania over fjellet i Pyreneene. Underveis stoppet vi ved Salvador Dalis museum i Figueres,

Båttur på sjøen

Spania. Etter å ha vandret rundt den vakre gamle byen, fikk vi i oss nydelig lunsj. Så var tiden inne for å kjøre videre til Girona. Der fikk vi tildelt et kjempeflott rom i et firestjerners hotell som så ganske nytt ut.

Denne ettermiddagen og påfølgende kveld hadde vi tiden til fri disposisjon. Vi spaserte inn til sentrum. Der fant vi en uterestaurant og vi bestilte lammekoteletter med rødvin til. Det var ikke vanskelig å finne ut av at det var atskillig rimeligere med mat og drikke i Spania enn i Frankrike.

Neste dag hadde vi en liten guidet vandring i gamlebyen i Girona. Deretter busset vi ned den korte veien til Barcelona som bare tok halvannen time. Byen ligger i regionen Catalonia i nordøstlige Spania.

Før vi kunne dra til hotellet gikk vi av bussen i sentrum i Barcelona. Du verden, så masse folk ute i gatene. Vi måtte nesten brøyte oss gjennom folkehavet! Det sto flere politibiler foran handlegatene. Jeg tenkte at de ville beskytte oss fotgjengere for det var jo ikke lenge siden det var terror der. Vi

så selv at det lå igjen en del blomster til minne om terrorofrene.

Men når det gjelder folkemengden fikk vi høre at det var en stor fotballkamp mellom Barcelona og italienske Juventus. Over hundre tusen overvar kampen! Vi fikk også høre at det var plassert en mistenkelig bilbombe der, så derfor hadde flere politibiler plassert seg foran gå og handlegatene. Men det var heldigvis falsk alarm.

Endelig kom vi fram til et firestjerners hotell Catalonia Barcelona 505. Romnøkkel ble tildelt. Vi åpnet døren og ble overrasket. Det var kjempestort med god plass til king size seng. Rommet var smakfullt møblert med salong og skrivebord. Baderommet var stort med badekar og dusjkabinett adskilt! Mulig det var ment at kjerringa skulle være i badekaret og gubben i dusjen? Kan det være brudesuiten?

Senere på kvelden var det Tapaskveld i byens sentrum. Det ble jo den reneste etegilde med god rødvin til!

Siste dagen før hjemreise var det byvandring. Vi gikk blant annet rundt den berømte katedralen, La Sagrada Familia. Den ble påbegynt for over 130 år siden og blir beregnet ferdig i 2027!

Vi ruslet også en tur rundt den enorme fotballstadionen til Barcelona, Camp Nou. Denne kjempestore stadionen har en tilskuerkapasitet på ca.100000, som er Europas største.

Etter åtte dagers fantastisk tur med mange fine opplevelser var det tid for hjemreise.
Vi må få takke Bjørn Egil Hammerlund som satte i gang denne flotte turen. Det var litt synd at ikke flere meldte seg på.
Guiden Lotta ble takket og som fikk en godklem av meg. Vi takket også den utrolig flinke sjåføren. Også må vi gi honnør til de flotte tolkene våre, Nina, Eileen, Marianne og Joachim.

Døve og svaksynte Benedickte (20) skjøt sin første elg

VG nyheter, ved Hilde Kristine Misje

Benedickte Holte, Foto: Privat

Jeg er så stolt av at jeg beviste at jeg også kan skyte elg, til tross for sykdommen min, sier Benedickte Holte (20) til VG.

– Da jeg siktet, var det eneste jeg tenkte at jeg ikke måtte bli nervøs eller skjelve på hendene. Jeg måtte være rolig, og vente med følelsesutbruddet, forteller en glad Benedickte Holte via pappa Harald Holte (42) til VG.

20-åringen tok jegerprøven i juni i år, og var mandag morgen med faren Harald og resten av jaktlaget på sin første elgjakt på fjellet hjemme på Andørja i Troms.

Medfødt hørselstap

20-åringen er født med Usher-syndrom, som gjør at hun har hørselstap, i tillegg til gradvis svekkende synstap. Faren forteller at det foreløpig er mørkesynet og sidesynet hennes som er påvirket av sykdommen. Han var sammen med henne hele tiden da hun felte sin første elg.

– Vi hadde bare sittet på posten noen minutter, da jeg hørte at en gren knakk på bakken, og så en elg som kom ned på oversiden av posten. Jeg ga tegn til Benedickte, men hun rakk ikke å se elgen før den forsvant igjen. Jeg ga beskjed til de andre om at den var på vei nedover, men plutselig dukket den opp igjen, forteller Harald Holte.

– Elgen sto bare der og så på oss. Benedickte fikk lagt inn et veldig godt skudd, og elgen gikk bare noen få meter før den gikk rett i bakken. Da gikk det ikke lang tid før Benedickte fikk den berømte «elgskjelven». Jeg vet ikke helt hvem som var mest glad av oss, vi storjublet begge to, ler Harald.

Hallgeir Nilsen er i det samme jaktlaget som Benedickte og Harald.

– Det var helt fantastisk at Benedickte skjøt elgen. Det var full jubel i gjengen, og veldig rørende, sier Nilsen til VG.

Takker pappa

Benedickte forteller at elgfellingen ga henne en enorm mestringsfølelse.

– Jeg er utrolig stolt av meg selv, fordi jeg kan stole på meg selv, og skyte elg til tross for sykdommen min. Siden jeg har Usher-syndrom har jeg tenkt at dette kom jeg ikke til å få til. Men det gjorde jeg, forteller hun, og legger til:

– Jeg vil takke pappa. Han har tatt meg med på elgjakt og hjulpet meg å få dette til.

Det er en rørt pappa som oversetter for datteren med tegnspråk.

– Vi er en veldig jaktinteressert familie. Jeg har alltid sagt til henne at hun kan gjøre alt hun bestemmer seg for, selv om hun ikke har hørsel, sier han.

Harald forteller at da datteren tok jegerprøven i sommer hos Norges Jeger- og Fiskeforbund i Troms, fikk de beskjed om at hun var den første døve som tok prøven.

Maratonrapport:

Av Arne Olav Løvik

Jeg deltok i Stavanger Marathon lørdag 26.august. Løpet var 42,2 km langt.
Plan A var å løpe under 4 timer.
Plan B var å løpe under 5 timer.
Det var for meg god temperatur, en typisk høst-temperatur.
Jeg merket meg at etter 2 km-passering var det ikke mulig å klare å gjennomføre plan A.
Da ble det slik at jeg konsentrerte meg om plan B.
Kroppen var uvanlig smertefull under hele maratonløpet.
Jeg passerte halvveis på ca. 2.07.20.
Andre halvdel gikk på ca. 2.33.18.
Derfor ble totaltiden 4.40.38.
Aud Kristin Røstad har gjort mye for meg med praktiske ting før maratonløpet. Hun ordnet med drikke for meg under hele løpet.
Per Anders Grimstad var tolk/ledsager for meg i forbindelse med maratonløpet.
Han syklet foran og ledsaget meg mens jeg løp.
En stor hjertelig takk til både Aud Kristin og Per Anders for god innsats de gjorde for meg i forbindelse med maratonløpet.

Jeg har trent veldig mye og veldig hardt gjennom hele dette året.
Maratonløpet viste at det ble for mye og for hard trening i år.
Jeg er blitt 65 år gammel.
Da skulle jeg hatt mer hvile.
Det visste jeg fra før, men jeg eksperimenterte. Det var en nyttig lærdom.

Det betyr at jeg fra nå av må tilpasse treningen i forhold til alderen.
Jeg tålte mye mer da jeg var på toppen i 1980-årene, mens jeg i noen få perioder var overtrent.
Uansett må jeg må være fornøyd med tiden på 4.40.38.
Det er en stor forbedring i forhold til 5.56.53 samme sted i fjor, men da var det for varmt for meg.
Jeg har mange gode minner med Stavanger Marathon.
Det var der jeg i 1984 løp min beste maratonløp, og da med tiden 2.34.03, som var verdensrekord for døve og funksjonshemmede.
Og jeg vant i 1989 maraton der uansett klasse i konkurranse med ikke-funksjonshemmede.

Det ble skrevet om meg i Stavanger Aftenblad for 28.august 2017. Det er også på nett, men det er dessverre bare abonnenter som har tilgang.
Jeg har derfor fått hjelp til å få kopiert fra forrige innlegg i facebook-veggen min om meg i Stavanger Aftenblad for 28.august 2017.

Invitasjon til likepersonskurs og julebord 17. til 19. november 2017

LSHDB ønsker sine medlemmer hjertelig velkommen til likepersonskurs og julebord på Scandic Asker, Askerveien 6, Asker.

Vi starter fredag 17. november, kl. 12.00 med lunsj, deretter kl. 13.00 med utstilling av hjelpemidler. Selve kurset starter kl. 16:30 og varer fram til ca. kl. 18.00.
Lørdag starter vi kl. 09:30, og kurset varer til kl. 17.00.
Søndag avreise etter frokost.

Tittel på kurset i 2017 er: «Forskning rundt Usher syndromet»
Fredag får vi flere leverandører som presenterer produktene sine, og det blir tid til spørsmål samt å kikke på de forskjellige hjelpemidlene.

Tradisjonen tro har vi julebordet på lørdag etter likepersonskurset.

Reisemåter:
Hotellet ligger ca. 5 minutter i gangavstand fra Asker togstasjon.

Egenandel
Grunnet høyere kostnader på hotell er egenandelen i år kr 750,- For det får du:
· En god seng og en god start på dagen med en solid frokost

· Likepersonskurs med et dagsaktuelt tema.
· Julebord i form av buffet

· Masse sosial hygge

Reiseutgifter på billigste reisemåte er inkludert i egenandelen og fås refundert etterskuddsvis ved innsending av kvitteringer til LSHDBs kontor.

NB drosje og privatbil (bensin utgifter) blir kun dekket i helt ekstreme tilfeller og kun til nærmeste kollektive transport, med godkjennelse i forkant!
Tillegg for enkeltrom: kr. 200,- pr. døgn per person

Kun 1 voksen ledsager (må være betalt støtte medlem) for hvert ordinært medlem (gjelder ikke off godkjente tolker).

NB ALLE DELTAKERE MÅ HA BETALT MEDLEMSKONTINGENT.

Trenger du tolk/ledsager, må du bestille selv
Du trenger ikke gi beskjed til oss hvem tolkene er, denne informasjonen får vi fra Buskerud tolketjeneste!

Påmelding:
- Påmeldingsskjema for likemannskurs og julebord er sendt medlemmer via e-post.

Frist for innsendelse av påmeldingsskjema er satt til: 23. oktober
Når vi har mottatt din påmelding, vil du få tilsendt giro for egenandel, samt program. Har du spørsmål, ta kontakt med kontoret torsdag eller fredag eventuelt send sms på 95949357 eller mail: kontor@lshdb.no
Du kan godt melde deg på via e-post!

Med vennlig hilsen,

Åshild Johansen

Landsforbundet for kombinert Syn – og Hørselshemmede/Døvblinde

Golsfjellet Alpinsenter
Bualie
3550 GOL
Tlf. 901 00 287

coop prix
Braveien Halden
7-23 (8-20)

Leif Gromstads Auto A/S
Vesterv 56
4839 ARENDAL
Tlf. 37 40 10 00

RAGN SELLS
En del av kretsløpet
2067 LILLESTRØM
Tlf. 08 899

Bogøy Dagligvare
BUNNPRIS
8288 BOGØY
Tlf. 75 77 72 07

Betanien Hospital
Bj. Bjørnsonssgt. 6
3722 SKIEN
Tlf. 35 90 07 00

Samuelsen Maskin AS
6445 Malmefjorden
Tlf. 71 26 88 00 E-post : terje@samuelsenmaskin.no
Fax. 71 26 88 01 Hjemmeside : www.samuelsenmaskin.no
Graving - Sprengning - Transport - Belegningstein

Aaserud Møbler A/S
Rolighetsv 9
1738 BORGENHAUGEN
Tlf. 69 16 66 60

Jacob Friis Ur-Optikk AS
Storgata 60
9008 TROMSØ
Tlf. 77 68 31 35

haldde
ARKITEKTER
Sorenskriverveien 11
9513 ALTA
Tlf. 78 43 77 14

joker
Joker Bulandet
6987 BULANDET
Tlf. 57 73 21 44

MERÅKER KOMMUNE
Sektor kommunal utvikling
7530 MERÅKER - Tlf. 74 81 32 00

Seland Optikk Sola AS
Solakrossvegen 26
4050 SOLA
Tlf. 51 69 58 90
www.selandoptikk.no

TELEMARK
Treindustri AS
Sundsmoen Industriområde, 3855 TREUNGEN
Tlf. 35 04 54 00 - www.telemarktreindustri.com

Maskinentreprenør
Trygve Knutslid
Leirbakkevegen 11, 3825 LUNDE
Tlf. 991 51 858

BEMA
BILDELER & UTSTYR
BEMA AS
www.bema.no

Lillehammer kommune
Barneverntjenesten
2626 LILLEHAMMER
Tlf. 61 05 05 00 - www.lillehammer.kommune.no

TF TRANSPORT
TRANSPORT-FORMIDLINGEN SA
Østre Aker vei 255, 0976 OSLO
Tlf. 22 90 75 00 - www.tf.no

Signo Vivo
En virksomhet i Stift.
Sentrumsbygget, 3140 ANDEBU
Tlf. 33 43 88 00 - www.signo.no

ØKONOMITJENESTER
Audheimgården, 2851 LENA - Tlf. 61 14 13 30
E-post: toten@okonomitjenester.no
www.okonomitjenester.no

optiker viksveen
OFFENTLIG GODKJENT OPTIKER
GRENSEVEIEN 7 • CARL BERNERS PLASS (VEGG-I-VEGG MED LAMPEMAGASINET)
TLF 22 35 07 27 • ÅPNINGSTIDER: MAN-FRE 08.30-17.00 • LØR 10.00-14.00

Guri Kunna videregående skole
Skolegata 14, 7240 HITRA
Tlf. 72 81 13 60 - www.gurikunna.vgs.no

ELEKTRIKEREN
DRAMMEN
Sophie Amalies vei 91, 3031 DRAMMEN
Tlf. 906 99 987

COPRA
Tomrenbygget
6393 TOMREFJORD
Tlf. 974 30 173

ILMO
OPTIKK • UR • GULL
TLF. 64 93 31 65
Amfi Drøbak City
www.ilmo-optikk.com

JOTRON
your safety - our concern
JOTRON Electronics a.s, 3289 Tjodalyng, Tel 33 13 97 00
www.jotron.com

Nils Ivar Braathen AS
Horgenveien 37
3300 HOKKSUND
Tlf. 913 94 618

KOREN OPTIKK
Kuben kjøpesenter
7100 RISSA
For timebestilling
73 85 19 30

interoptik
Optiker Ramstad
Din leverandør av merkevarer
Maui Jim · adidas · OAKLEY · Ray-Ban
Torg gt.21 - Sortland | Tlf. 76 12 21 62

OPTIKK&SYN
marianne eeg tunes
mandag-fredag
9-18
lørdag
10-15
51 48 80 04

PROVISTA
spesialoptikk
Hovedkontor Arendal:
Tromoyveien 24,
4841 Arendal
Tel: 37 05 86 86
Fax: 37 05 86 87
Mail: oslo@provista.no
ProVista Teknologisenter:
Oslo: Sporveisgt. 10,
0354 Oslo
Tel: 22 69 61 00
Mail: mail@provista.no
www.provista.no

Høgskulen på Vestlandet
www.hvl.no / twitter.com/hvl_no / facebook.com/hvl.no
Høgskulen på Vestlandet finn du på fem studiestader:
Bergen, Førde, Haugesund, Sogndal og Stord.
HVL tilbyr framtidsretta profesjonsutdanningar i:
Barnevern, Sosialt arbeid og Vernepleie (Bergen og Sogndal)
Teiknspråk og tolking (Bergen)
Sjå nettsidene til HVL: www.hvl.no
HVL tilbyr fleire vidare- og masterutdanningar, mellom anna:
Master i samfunnsarbeid (Bergen)
Master i organisasjon og leiing (Sogndal)
Master i samhandling innan helse- og sosialtenester (Førde)

B ØKONOMI ÉCONOMIQUE

DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE
posten
NORGE P.P. PORTO BETALT

Returadresse:
LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns– og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB-sentralstyre 2016 - 2018

Forbundsleder:	*Åshild Johansen*
Nestleder:	*Kari Kristine Engan*
Styremedlemmer:	*Bibbi Hagerupsen*
	Hege Beathe Dahlen
	John Sandell
Varamedlemmer:	*Odd Paulsen*
	Sissel H. Markhus

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no (stadig oppdatert)